

ΑΡΧΕΙΟΝ

ΤΟΥ

ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ

ΚΑΙ

ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΘΡΑΚΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΤΟΜΟΣ Γ'

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ «ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

1936—37

*Κοινωνία Μυθ. Γεωγραφίας
Αρχειογραφίας &
Θησαυρού*

ΑΡΧΕΙΟΝ

ΤΟΥ

ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ

ΚΑΙ

ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΘΡΑΚΩΝ

ΜΟΝΗΤΕ
ΑΥΤΟΥΣΤΟΥ
ΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΜΕΤΑΞΕΣ

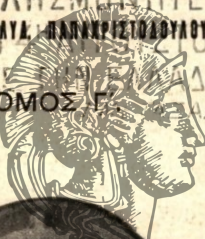
ΜΗ ΛΗΘΟΝΗΤΕ
ΑΠΕΥΘΥΝΤΕ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ
ΕΞΟΥΣΙΑΣ
ΤΟΜΟΣ Γ'

ΜΗ ΛΗΘΟΝΗΤΕ
ΟΤΙ Η 4^Η ΑΥΓ.
ΕΞΟΣΕ ΤΗΝ Ε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ «ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»
1936—37

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Συλλογῆς γλωσσικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὕλικου Θράκης

Ὑπὸ τοῦ «**ΑΡΧΕΙΟΥ ΤΟΥ ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ**» προκηρύσσεται γλωσσικὸς καὶ λαογραφικὸς διαγωνισμὸς πρὸς συλλογὴν ὕλικου ἐκ Θράκης ὑπὸ τὰς ἀκολουθοῦσας ὁδηγίας:

Α'. Ὅροι τοῦ διαγωνισμοῦ

1. Σκοπὸς τοῦ διαγωνισμοῦ εἶναι ἡ μελέτη τῶν γλωσσικῶν ιδιωμάτων καὶ τῆς λαογραφίας τῆς Θράκης.

2. Εἰς τὸν διαγωνισμὸν γίνονται δεκταὶ ἀνέκδοτοι συλλογαὶ ποικίλου γλωσσικοῦ ἢ λαογραφικοῦ ὕλικου, προερχομένου ἐκ χωρίου ἢ περιφερείας τῆς Θράκης, ἀποτελούμεναι τοῦλάχιστον ἐξ 100 χειρογράφων σελίδων (κόλλες), εὐαναγνώστως γεγραμμένα καὶ ἐπὶ συστάσει ἀποστελλόμενα πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἀρχείου κ. Πολύδ. Παπαχριστοδούλου (Λευκάδος 32, Ἀθῆναι 8). Προθεσμία τάσσεται μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1937.

3. Τριμελὴς ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου καὶ δύο ἄλλων μελῶν θὰ βραβεύσῃ τὰς καλυτέρας τῶν ὑποβληθησομένων συλλογῶν, ἀπρονέμουσα πρῶτον βραβεῖον ἐκ δραχμῶν 1500 καὶ δεύτερον ἐξ 750, ἔπαινον δὲ εἰς τρίτον ἀνευ χρηματικοῦ ἐπαθίου.

4. Τὰ χειρόγραφα τὰ ἐπαθλοῦμενα εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἀποτελοῦν κτῆμα τοῦ Ἀρχείου, εἰς τὸ ὅποιον θὰ δημοσιεύωνται τὰ βραβευόμενα, ὡς ἐπίσης ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ τὸ ἐπαινούμενον.

5. Τ' ἀποτελέσματα τοῦ διαγωνισμοῦ θέλουν ἀναγγελθῇ διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐντὸς τοῦ Φεβρουαρίου 1938, ἡ δὲ κρίσις περὶ τῶν ἔργων θέλει δημοσιευθῇ εἰς τὸν 5ον τόμον τοῦ «Ἀρχείου».

Β'. Ὅδηγίαι

I

Πρωταρχικὸς ὅρος πάσης γλωσσικῆς συλλογῆς, τὴν ὁποίαν δύναται πᾶς ἐγγράμματος ν' ἀναλάβῃ (διδάσκαλος, ἱερεὺς, ἰατρός, φοιτητὴς ἢ μαθητὴς) εἶναι ἡ κατὰ τὸ δυνατόν **πιστὴ καὶ ἀκριβὴς ἀναπαράστασις** τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ. Καὶ πρῶτον ἡ γραπτὴ ἀπόδοσις τῆς προφορᾶς ἀνάγκη νὰ εἶναι φωνογραφικῶς πιστὴ· ἡ ἀνακρίβεια εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο —εἴτε ἐν συνειδήσει γινομένη εἴτε μὴ— ἐλαττώνει κατὰ πολὺ τὴν χρησιμότητα τῶν συλλογῶν καὶ δύναται νὰ τὰς καταστήσῃ ἀνωφελεῖς εἰς τὴν γλωσσικὴν ἔρευναν. Διὰ τοῦτο ὁ συλλογεὺς πρέπει νὰ ὀπλισθῇ μὲ πολλὴν ὑπομονὴν καὶ παρατηρητικότητά, νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν διὰ μὲν τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν πιστὴν ἀπόδοσιν τῆς προφορᾶς τῶν λέξεων καὶ εἰς τὸν ἀκριβῆ καθορισμὸν τῶν σημασιῶν αὐτῶν, διὰ δὲ τὴν λαογραφίαν εἰς τὴν κατόπιν πρακτικῆς παρατηρήσεως ἀκριβῆ καὶ ἐπαρκῆ περιγραφὴν τῶν ἐθίμων καὶ δοξασιῶν.

Αἱ γλωσσικαὶ συλλογαὶ εἶναι κυρίως συλλογαὶ λέξεων (γλωσσάρια) καὶ περιλαμβάνουν πᾶσαν ἀκουσμένην λέξιν (ἔστω καὶ ἂν φαίνεται εἰς τὸν συλλογέα κοινή), συνοδευομένην ὑπὸ τῶν σημασιῶν αὐτῆς καὶ πολλῶν παραδειγμάτων (ἥτοι φράσεων ἐκ τοῦ ἰδιωματικοῦ λόγου, παροιμιῶν ἢ παροιμιωδῶν φράσεων, αἰνιγμάτων, στίχων ᾄσμάτων κλπ.) πρὸς διασάφησιν ἐκάστης σημασίας. Ὅσον πλουσιώτερα παραδείγματα ἔχει ἐκάστη λέξις, τόσον πολυτιμότερον γίνεται τὸ προσκομιζόμενον ὕλικόν. Εἶναι δὲ αἱ συλλεκτέαι αὐταὶ λέξεις: τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ ζωολογίας (μέρη τοῦ σώματος, νόσοι, θεραπείαι κλπ.), φυτολογίας (ὀνόματα δένδρων, φυτῶν κλπ., φυτικά φάρμακα), οἰκία (καὶ μέρη αὐτῆς), οἰκιακὰ (σκευή, ἔπιπλα, ἑξαρτήματα κλπ.), εἶδη ἐνδυμασίας καὶ ὑποδήσεως, εἶδη μαγειρικῆς καὶ ὀνόματα ἐδεσμάτων, ποικίλοι ὄροι (γεωργικοί, ἀμπελοφαιτικοί, κτηνοτροφικοί, ἐλαιουργικοί, δενδροκομικοί, σπηροτροφικοί, μελισσοκομικοί, κτηνοτροφικοί, ἀλιευτικοί κλπ.), διαφόρων τεχνῶν (ξυλουργικῆς, οἰκοδομικῆς, βαπτικῆς, ὑποδηματοποιίας, σιδηρουργίας, μύλου, βαρελλοποιίας, κλπ.) κ. ἄ. π.

Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ συλλογὴ τῶν κυρίων ὀνομάτων, βαπτιστικῶν (ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν), παρωνύμιων, ἐπωνύμων καὶ τοπωνύμιων (ἥτοι ὀνομάτων παντὸς γεωγραφικοῦ στοιχείου, οἷον βουνῶν, ποταμῶν, ὄρων, ἀκρωτηρίων κλπ. καὶ τῶν καταστάσεων, οἷον χωραφίων, ἀμπέλων, δασῶν κλπ.).

Αἱ λαογραφικαὶ συλλογαὶ δύναται νὰ περιλαμβάνουν 1) συλλογὴν παροιμιῶν (καὶ ἀνεκδότων ἢ εὐτραπέλων διηγήσεων καθ' ὑπαγόρευσιν γερόντων (ὧν ἀναφέρεται ὀνοματεπώνυμον, ἡλικία καὶ τόπος καταγωγῆς), 2) συλλογὴν παροιμιῶν καὶ παροιμιωδῶν φράσεων μετ' ἀκριβοῦς ἐξηγήσεως τῆς σημασίας αὐτῶν, 3) εὐχῶν καὶ καταρῶν, 4) αἰνιγμάτων μετ' ἐξηγήσεως τοῦ αἰνισσομένου, 5) δημοτικῶν ᾄσμάτων, διστίχων, νανουρισμάτων κλπ., 6) ἐθίμων, παραδόσεων, προλήψεων, ἐπιδῶν κλπ., περιγραφομένων εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου, ἐξ οὗ προέρχονται, καθ' ὑπαγόρευσιν ὀρισμένων προσώπων (ὧν γίνεται ρητὴ μνεῖα εἰς ἕκαστον ᾄσμα ἢ εἰς περιγραφὴν).

Ὡς πρὸς τὴν κατάταξιν τοῦ ὕλικου ὁ συλλογεὺς καθαρῶς γλωσσικοῦ ὕλικου δύναται νὰ κατατάξῃ τὸ ὕλικόν του ἀλφαριθμητικῶς ἢ καλύτερον κατὰ οἰκογενείας (π. χ. κτηνοτροφικά, ἕτερον κεφάλαιον γεωργικά, ἐπίσης χωριστὰ οἰκία καὶ σχετικὰ πρὸς αὐτὴν κ.ο.κ.), ὁ δὲ συλλογεὺς λαογραφικοῦ ὕλικου πάλιν κατὰ εἶδη, παραθέτων ἐν τέλει, εἰ δυνατόν, λεξιλόγιον τῶν κυριωτέρων καὶ ἀγνωστοτέρων λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἀπαντοῦν εἰς τὰ κείμενα.

Εἰδικαὶ τινες ὁδηγαί.

II

α'. Προκειμένου νὰ συλλεχθοῦν λέξεις (καὶ φράσεις) καὶ τοπωνύμια, ὁ συλλογεὺς ὀφείλει νὰ χρησιμοποῖ τὴν ἐρωτηματικὴν ἰδίαν μέθοδον, διὰ δὲ

τὴν καταγραφὴν λόγου ἐν συνεχείᾳ (καὶ διαλόγου) προφερομένου ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ὑπαγορευόντος, τὴν ἀπάνθισιν φράσεων ἐκ τῆς καθημερινῆς ὁμιλίας καὶ τὴν καταγραφὴν τῶν ἄλλων μνημείων τοῦ λόγου (ἁσμάτων, παραδόσεων, αἰνιγμάτων, παροιμιῶν, ἐπιδῶν κλπ.), ὁ συλλογεὺς ἄς κάμνη χρῆσιν τῆς ἀκροαματικῆς μεθόδου, ἀκροώμενος μετὰ προσοχῆς καὶ ἀμέσως καταγράφων πᾶν ὅ,τι προφέρεται ἢ ἄδεται. Ὁ συλλογεὺς θὰ σημειώῃ σαφῶς τὸν τόπον τῆς προελεύσεως τοῦ ὕλικου του (χωρίον, συστάδες χωρίων κλπ.), παρασημειώνων τὸν τόπον καὶ εἰς πᾶσαν λέξιν, ἐφ' ὅσον τὸ ὕλικόν του προέρχεται ἐκ πλειόνων χωρίων, καὶ εἰς πᾶσαν παροιμίαν ἢ αἰνιγμα ἢ ἄσμα κλπ.

β'. Ὁ συλλογεὺς δὲν πρέπει νὰ ἐξελληνίσῃ τὰ κοινῶς λεγόμενα, ἀλλ' ὀφείλει ἀπλῶς νὰ καταγράψῃ μόνον ὅ,τι ἀκούει.

Τῶν ἐρμηνευομένων λέξεων ἀνάγκη νὰ ὀρίζωνται σαφῶς —καὶ ὅχι ἀορίστως— αἱ σημασίαι· ὅχι π.χ. *τρίλιζα*—εἶδος παιδιᾶς, *μποῦφος*—εἶδος πτηνοῦ κλπ., ἀλλ' εἶναι ἐπ'ἀνάγκης νὰ περιγραφῇ ὁ τρόπος καθ' ὃν παίζεται ἡ παιδιά, νὰ περιγραφῇ ὁποσδήποτε τὸ πτηνόν. κλπ. Ἐν ἀνάγκῃ δέ, ὅταν πρόκειται περὶ ἀντικειμένων, ἄς σχεδιάξῃ ὑποτυπωδῶς τὸ ἀντικείμενον ὅπερ δηλοῖ ἡ ἐρμηνευομένη λέξις. Ἐκάστη σημασία λέξεώς τινος δέον νὰ διαφωτιστῇ διὰ τῆς παραθέσεως ὅσον το δυνατόν περισσοτέρων φράσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἀπαντᾷ ἡ ἐρμηνευομένη λέξις.

Ὁ συλλογεὺς δέον νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι περὶ λέξεων ὠρισμένου κεφαλαίου (εἰδικῆς ἀσχολίας, τέχνης) πρέπει ν' ἀπευθύνεται εἰς τοὺς εἰδικούς (π.χ. κυνηγούς, ποιμένας, ἀμπελουργούς, ἄλλοις κ.ο.κ.). Διὰ τὴν συλλογὴν δὲ λαογραφικῆς ὕλης εἰς γέροντας καὶ γυναικας, οἷον διὰ τὴν συλλογὴν παροιμιῶν ἢ παλαιῶν ἁσμάτων κλπ. εἰς ἐμπείρους παρόλικας.

γ'. Ὡς πρὸς τὴν πιστὴν καὶ ἀκριβῆ τῶν φθόγγων παράστασιν ἄς ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ὁ συλλογεὺς καὶ τὰ ἑξῆς :

1) Τὸ *παχὺ σ* (=γαλλ. *ch*) δέον νὰ παριστάνεται : *σ'*, οἷον *κρασ'ί* (πρφ. *krachí*) *ἰσ'ά* (=ἴcha) κλπ. Ὁμοίως καὶ τὰ *παχέα* διπλᾶ, οἷον *ξ'*, *ψ'* καὶ τὸ *ζ'* (*ξ'ίνος*, *μαγαζ'ά*).

2) Τὰ μέσα σύμφωνα τὰ ἄνευ ἐρρίνου (ἄλλως ἄρρενα λεγόμενα) γραπτὰ διὰ λατινικῶν γραμμάτων *b, g, d*, ὅπως ἄγγελος, βοῦφος, δόδι, γρεμίζω, κλπ. (Ἐὰν ἀκούονται μετὰ τοῦ ἐρρίνου θὰ γράφονται, ὅπως κοινῶς, *μπ, γγ ἢ γκ, ντ*).

3) Ἐννοεῖται ὅτι *τ'* ἀποβαλλόμενα ἄτονα φωνήεντα *ι* καὶ *ου* δὲν θὰ γράφονται, ἐφόσον δὲν προφέρονται, τὰ δὲ κωφωθέντα *ε* καὶ *ο* θὰ γράφονται *ι* καὶ *ου*.

Σημ. Προθεσμία ἀποστολῆς μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1937. Περισσότεραι ὁδηγίαι δύνανται ν' ἀποσταλοῦν εἰς πάντα ζητοῦντα. Τὰ χειρόγραφα ἀποστέλλονται εἰς τὸν κ. Πολύδ. Παπαχριστοδούλου, Καθηγητὴν, Λευκάδος 32, Ἀθήνας 8.